

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ КУЛЬТУРНОЇ ПОЛІТИКИ

Анотація

Здійснено аналіз ряду недоліків вітчизняної нормативно-правової бази реалізації культурної політики. Доведено актуальність створення нових правових норм з огляду на виклики, що постали перед українським суспільством у сфері культури, а також обґрунтовано доцільність конституційного забезпечення засад культурної політики та необхідність оновлення деяких положень чинного Закону України «Про культуру». Зокрема, наголошується на необхідності осучаснення пріоритетів культурної державної політики та введення до вітчизняного законодавчого поля юридично чіткого визначення поняття «креативні індустрії» з метою уникнення непорозумінь у практичному застосуванні цієї новації.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ КУЛЬТУРНОЇ ПОЛІТИКИ

Нинішній порядок денний для України вимагає невідкладної модернізації багатьох правових норм, які регулюють культурну діяльність. Основними причинами, що спонукають до оновлення законодавчого поля культурної політики, є наступні:

- деякі норми застаріли й не відповідають сучасним реаліям суспільного та культурного розвитку;
- чинне законодавство потребує оновлення, з огляду на нові виклики, що постали перед українським суспільством через російську гібридну агресію;
- законодавство має відповідати міжнародним зобов'язанням, взятими Україною відповідно до обраного євроінтеграційного курсу.

Із усієї палітри необхідних змін у правовому забезпеченні культурної політики найбільш актуальними на сьогодні є такі:

1. Необхідність конституційного забезпечення засад культурної політики.

Незважаючи на важливість культури для розвитку суспільства, у Конституції України жодна окрема стаття їй повністю не присвячена. В Основному Законі культура згадується у статтях 11, 12, 24, 36, 54, 66. Однак визначення, що містяться в Основному Законі, є багато в чому неповними. Зокрема, Ст. 11 стверджує, що держава сприяє розвитку культури та традицій, історичній свідомості, етнічній, мовній, релігійній самобутності корінних народів і національних меншин України. У Ст. 12 визначається, що держава дбає про задоволення національно-культурних потреб українців, які проживають за межами держави. Конституція гарантує рівний доступ до культурних благ та рівні можливості у культурній діяльності. Ст. 54 гарантує охорону культурної спадщини.

Аналогічна ситуація спостерігається щодо державної культурної

політики. У відповідних розділах Конституції України, де визначаються функції центральних органів влади, питанням культурної політики не надається пріоритетного значення. Власне відсутнє поняття «культурна політика». Натомість використовується поняття «загальнодержавні програми національно-культурного розвитку» (Ст. 85), «політика у сфері культури» (Ст. 116, п.3), «загальнодержавна програма культурного розвитку» (Ст.116, п. 4), «регіональні програми культурного розвитку» (Ст.119, п. 3),

***Довідково:** Натомість у конституціях ряду європейських країн культурі надається належне значення. Зокрема, у Конституції Італії в Статті 9 стверджується, що держава заохочує розвиток культури, наукових та технічних досліджень¹. У Преамбулі Конституції Іспанії стверджується, що іспанська нація заявляє про своє прагнення сприяти розвитку культури з метою забезпечення гідної якості життя. У Статті 9 визначається, що державна влада сприяє участі громадян у політичному, економічному, культурному та соціальному житті². Варто уваги те, що Конституція Іспанії чітко прирівнює значення культури до політики, економіки та соціальної сфери.*

Вважаємо, що у подальшій роботі над змінами до Конституції України доцільно позбавитись «залишкового» відношення до культури перед іншими сферами державного та суспільного життя. Конституція України має містити окрему статтю, присвячену саме культурі та її значенню для розвитку українського суспільства. Ця стаття повинна визначити також і загальні засади державної культурної політики, що сприятиме піднесенню ролі культури у суспільному житті та більш прискіпливій увазі органів влади усіх рівнів до проблем культурного розвитку. Конституційне визначення значущості державної культурної політики унеможливить сприйняття її як чогось другорядного, що, на жаль, наразі поширено у свідомості багатьох управлінців.

2. Питання оптимізації податкового законодавства та бюджетної підтримки культурної політики.

Слід наголосити, що існує гостра необхідність у покращенні податкового законодавства та оптимізації бюджетної політики у напрямі

¹ Конституция Итальянской Республики // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://italia-gu.com/page/konstitutsiya-italyanskoj-respubliki>

² Испанская Конституция // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.domeuropa.eu/leys/23-fales/50-konstitucziya-ispanii?start=1>

збільшення фінансової підтримки закладів культури. З цією метою часто ухвалювалося чимало корисних рішень, однак здебільшого вони залишалися на папері. Зокрема, з 2012 р. Податковий кодекс України містить норму (п.п. 197.1.31 п. 197.1 ст. 197), згідно якої створення, постачання, просування, реставрація і розповсюдження національного культурного продукту звільняється від сплати ПДВ. Але ця норма не застосовується, оскільки немає ані окремого закону, який би визначав, що є «національним культурним продуктом», ані підзаконних актів, які б вказували конкретний механізм звільнення від сплати ПДВ. Про необхідність створення відповідної нормативно-правової бази говориться з 2012 р., але й понині ця робота не проведена. Хоча у Коаліційній Угоді «Європейська Україна», підписаній представниками п'яти депутатських фракцій, міститься завдання ухвалити такий спеціальний закон.

Робота закладів культури пов'язана із виконанням важливих соціальних функцій, тому вони повинні мати належне фінансування із державного та місцевого бюджетів. Нові можливості для розвитку муніципальних закладів культури відкриваються сьогодні в країні із запуском процесу децентралізації. Прийняту нині практику утримання таких закладів культури за рахунок місцевих бюджетів варто доповнити такою формою, як **культурне замовлення**, – коли фінансування різноманітних проектів здійснюється на конкурсних засадах. Форми та процедури культурного замовлення мають бути розроблені органами місцевого самоврядування за участю регіональних мистецьких організацій. Такий механізм сприятиме збереженню культурного розмаїття регіонів та забезпечить зв'язок регіональних програм із загальнодержавними.

Зберігається необхідність на законодавчому рівні визначити структуру т. зв. «культурного кошика» – набору культурних благ та послуг, гарантованих державою. Набір культурних гарантій має затверджуватися урядом та належним чином фінансуватися коштом державного бюджету. Враховуючи значущість культури для розвитку суспільства, існує гостра потреба на

законодавчому рівні визначити, яка саме частка ВВП у відсотках має спрямовуватися на потреби культурної галузі. Видатки на культурні програми, що фінансуються із державного бюджету, мають бути захищеними статтями видатків бюджету.

3. Актуальність законодавчого визначення поняття «креативні індустрії».

У науковій літературі під креативними індустріями заведено розуміти один із різновидів інноваційної економіки, в основу якої покладається творча культурна реалізація. У сучасних постіндустріальних країнах креативні індустрії виступають одним із суттєвих чинників соціально-економічного зростання.

Довідково: Креативні індустрії щорічно вносять до ВВП Великобританії £71.4 млрд і за темпами росту випереджають інші сектори британської промисловості. У 2012 р. в цьому секторі було працевлаштовано 1,68 млн. осіб, і він складав 5,6 % всієї економіки країни. Таких успіхів було досягнуто, незважаючи на зниження державної підтримки мистецтва на 7 %. Зростання спостерігалось також у експорті креативних індустрій: за період 2009-2011 рр. він збільшився на 16,1 %, що випередило зростання експорту послуг на 11,5 %³.

В умовах сучасної соціально-економічної кризи в Україні креативні індустрії поки що не отримали такого масштабного розвитку. Водночас цей напрям активно розвивається. Так, за результатами впровадження проекту із адаптації індикаторів ЮНЕСКО в Україні (Індикаторів впливу культури на соціально-економічний розвиток – CDIS), який реалізовувався Українським центром культурних досліджень спільно з програмою ЄС та Східного партнерства «Культура і креативність», встановлено, що в Україні внесок креативних індустрій до ВВП становить щонайменше 4,04 %. Тож завдання забезпечення належної нормативної та законодавчої підтримки цього напрямку є вкрай актуальним для нашої країни, адже в українському законодавстві відсутнє будь-яке визначення креативних індустрій та специфіки цієї діяльності. Доповнення до Закону України «Про культуру» чітким

---

³ Креативні індустрії стали рушійною силою британської економіки // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://artguide.com/news/525-kriativnyie-industrii-stali-dvizhushchiei-siloi-britanskoj-ekonomiki>

визначенням поняття «креативні індустрії» створить юридичне підґрунтя для подальшої нормотворчої роботи у підтримці інноваційної культурної діяльності, що сприятиме своєрідній «легалізації» креативних індустрій для органів влади, які опікуються культурною сферою і, очевидно, сприятиме їхньому розвитку. Саме врегулювання цього питання спонукало групу депутатів підготувати проект закону «Про внесення змін до Закону України «Про культуру» (щодо визначення поняття «креативні індустрії»)»⁴. Зокрема, у законопроекті пропонується таке визначення: «креативні індустрії – це перелік видів економічної діяльності, що мають потенціал до створення доданої вартості та робочих місць через культурне (мистецьке) та/або креативне вираження, а їхні продукти та послуги є наслідком індивідуальної творчості, навичок і таланту».

На нашу думку, це визначення є багато в чому невдалим й у разі його законодавчого закріплення спричинить чимало непорозумінь у сфері практичного застосування. Так, у запропонованому визначенні стверджується, що «креативні індустрії – це перелік видів економічної діяльності». Очевидно, що креативні індустрії не можуть бути просто «переліком». До того ж, у законопроекті не вказується, де саме міститься вичерпний варіант цього «переліку». Зокрема, не зазначається, що це – нормативний документ, який правочинний в українському законодавчому полі, або це – документ, впроваджений у країнах ЄС.

Також не доцільно розуміння креативних індустрій обмежувати винятково економічними видами діяльності. Специфіка креативних індустрій полягає у тому, що вони поєднують економічну діяльність із гуманітарними практиками. Власне, це логічно виходить із пояснювальної записки до зазначеного законопроекту, в якій наводиться класифікація креативних індустрій, до яких належать: традиційна культура (творчі ремесла,

---

⁴ Проект Закону про внесення змін до Закону України "Про культуру" (щодо визначення поняття "креативні індустрії") № 6738 від 17.07.2017 // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc2_5_1_J?ses=10009&num_s=1&num=6738&date1=&date2=&name_zp=&out_type=&id=

декоративно-прикладне мистецтво, фестивалі); культурні пам'ятки (бібліотеки, археологічні пам'ятки, музеї, виставки); аудіовізуальні медіа (кінематограф, телебачення, радіомовлення); медіа (програмне забезпечення, відеоігри); дизайн (мода, графічний дизайн, промисловий дизайн, дизайн інтер'єру); креативні послуги (культурні та цифрові послуги, реклама); образотворче і сценічне мистецтва. Тож специфіка креативних індустрій полягає у тому, що це симбіоз економічної та гуманітарної діяльності, що має обов'язково враховувати даний законопроект.

Так само сумнівною у законопроекті № 6738 є чітка прив'язка визначення креативних індустрій до «індивідуальної творчості, навичок і таланту». Слід зауважити, що товари та послуги, які створюються креативними індустріями, часто бувають результатами колективної праці. З метою уникнення непорозумінь у практичному застосуванні цієї новації необхідне законодавче визначення, які саме професії та види діяльності належать до креативних індустрій. Таким чином, внесення до чинного законодавства поняття «креативні індустрії» викликає необхідність внесення змін і до Класифікатора професій.

На наш погляд, оптимальним визначенням є таке: *«креативні індустрії – це види економічної та гуманітарної діяльності, що мають потенціал до створення доданої вартості та робочих місць через культурне (мистецьке) та/або креативне вираження, а їхні продукти та послуги є наслідком індивідуальної або колективної творчості, навичок і таланту. Професії, що належать до креативних індустрій, визначаються у Класифікаторі професій України».*

4. Визначення пріоритетів державної політики у сфері культури.

Україна може стати повноцінним учасником загальноєвропейського культурного простору за умови якісного реформування культурної сфери. Це потребує суттєвих змін у функціонуванні центральних та місцевих органів влади, які опікуються цим напрямом роботи. Їхня діяльність має відповідати прийнятим в ЄС нормам проектування та реалізації культурної політики.

Завдання адаптації України до європейських соціокультурних практик стосується визначення пріоритетів державної політики у сфері культури, які б відповідали сучасним викликам суспільного розвитку. Чинний Закон України «Про культуру», зокрема, стаття 4 «Пріоритети державної політики у сфері культури», не відповідає цим вимогам. Так, спектр пріоритетів у чинній редакції обмежується лише чотирма напрямками: розвитком культури української нації, корінних народів та національних меншин України; збереженням, відтворенням та охороною історичного середовища; естетичним вихованням громадян; розширенням культурної інфраструктури села⁵. Очевидно, що визначені пріоритети не відображають всього спектру завдань, які покладаються на культуру в контексті завдань у реалізації курсу європейської інтеграції.

Сучасні умови вимагають законодавчого оформлення наступних пріоритетів культурної державної політики:

- розвиток «людського потенціалу», що стосується формування креативних можливостей українського суспільства, здатності до збереження та передачі національних традицій майбутнім поколінням, можливостей до впровадження інновацій у культурній сфері. Зокрема, важливим напрямом має стати підтримка конкурентоспроможних інноваційних проєктів, націлених на опанування населенням культурних благ;

- забезпечення економічної самодостатності культурної сфери. Упродовж усіх років державної незалежності культурна сфера фінансувалася за залишковим принципом. Бюджетна підтримка була багато в чому неадекватною тим завданням, які стояли перед культурою. На законодавчому рівні необхідно закріпити гарантовані обсяги бюджетного фінансування культурної сфери;

- розвиток державних та громадських інститутів, які сприяють інноваційній культурній діяльності. Зокрема, забезпеченню просуванню інновацій в державному секторі управління, що уможлиблюється за рахунок

---

⁵ Закон України «Про культуру» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 24, ст.168) // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2778-17>

ліквідації адміністративних бар'єрів і здійснення культурної політики на засадах широкого громадського діалогу. Державні інститути мають ставати джерелом інновацій, а не їх гальмом;

- створення законодавчої бази та ефективної системи правозастосування у сфері авторського права та прав інтелектуальної власності, які б відповідали сучасним європейським правовим нормам;

- зміцнення матеріально-технічної та інформаційної бази закладів культури, сприяння реалізації інвестиційних програм у розвиток інфраструктури культурної сфери;

- розвиток професійної освіти у сфері культури та мистецтва, створення сучасної системи освіти для менеджерів у сфері культури, державна підтримка розвитку наукових досліджень у сфері культури, сприяння розвитку системи мистецької та культурологічної освіти протягом життя;

- особлива увага до формування культурної політики на територіях, постраждалих внаслідок військових дій в окремих районах Донецької та Луганської областей. Враховуючи гуманітарні наслідки на цих та прилеглих до них територіях «сірої зони», окрему увагу слід приділити питанням соціокультурної реінтеграції переселенців та зміцненню міжнаціональної злагоди. Державна політика у сфері культури має сприяти реалізації різноманітних інформаційних, історико-культурних та просвітницьких проектів, спрямованих на формування громадянської позиції та національної ідентичності жителів цих територій;

- необхідність створення ефективної системи державного протекціонізму у просуванні української культури та мистецтва у світі.

5. Оптимізація функціонування Українського культурного фонду.

Створення Українського культурного фонду – довгоочікуване рішення, покликане сприяти розвитку культури. Функціонування спеціалізованого Фонду забезпечує альтернативні джерела фінансування культурних проектів і

є відчутним поштовхом для зміцнення української культури⁶.

На жаль, чинна управлінська модель Українського культурного фонду багато в чому не відповідає вимогам, які висуваються до аналогічних інституцій. Зокрема, в цій моделі відсутні відповідні норми, які б забезпечили відкритість, незаангажованість та об'єктивність в управлінні Фондом. Тож, існує необхідність на законодавчому рівні внести низку змін та доповнень в управлінську модель Фонду з метою не допустити створення чергової імітації конче потрібних для культури реформ.

Зокрема, необхідно внести доповнення, які б чітко вказували, що діяльність Фонду та проекти, що ним фінансуються, не можуть бути використані у політичних, рекламних або корпоративних цілях. Діяльність Фонду та проекти, що ним фінансуються, не повинні сприяти зміцненню іміджу будь-яких політичних сил або окремих осіб. Це необхідно для запобігання негативній практиці минулих років, коли напередодні чергової виборчої кампанії реалізовувалися культурні проекти під «патронатом ім'ярек». Оскільки Фонд є розпорядником бюджетних коштів, виділених на підтримку культури, необхідні правові запобіжники з метою унеможливлення повтору цієї практики.

Необхідні зміни у порядку формування Наглядової ради Фонду. Наразі Наглядова рада Фонду складається з дев'яти осіб (два – представники Президента України, а також представники Міністерства культури, закладів культури, громадських об'єднань та Голови Фонду, який призначається Міністерством культури України). Якщо представники закладів культури та громадськості обираються за результатами конкурсу, то кандидати від органів влади призначаються. Таким чином, більшість членів складу Наглядової ради призначається органами влади і тільки 4 члена обираються на засадах відкритого конкурсу. Такий адміністративний «перекіс» потенційно містить конфліктогенні ризики.

---

⁶Закон України Про Український культурний фонд / (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 19, ст.238) // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1976-19>

Чинний Закон України «Про український культурний фонд» не передбачає якихось суттєвих професійних вимог до членів Наглядової ради, які делегуються органами влади. Наразі ці вимоги обмежуються тільки загальними посиланнями на «компетентність у сфері культури, бездоганну ділову репутацію, високий суспільний авторитет». Відсутність професійних вимог до кандидатів від органів влади створює можливості для суб'єктивізму у виборі конкретних персон та потраплянню випадкових осіб до складу Наглядової ради. Водночас кандидатам від закладів культури та громадських об'єднань пропонується подавати на конкурс документи, які підтверджують професійний та управлінський досвід у сфері культури.

Отже, існує нагальна необхідність внесення змін щодо визначення професійних вимог до кандидатів від органів влади до Наглядової ради Фонду. Також має бути передбачений конкурсний механізм їхнього призначення. Вважаємо, що всі кандидати до керівних органів Фонду мають обов'язково подавати резюме свого бачення розвитку культури та пріоритетних напрямів функціонування Фонду.

Також потребує змін порядок формування експертних рад Фонду. Наразі механізм формування експертних рад та добору експертів для оцінювання культурних проектів, поданих до фінансування, є багато в чому абстрактний. З метою унеможливлення корупційних ризиків в ухваленні рішень щодо фінансової підтримки Фондом конкретних культурних проектів доцільно у законі, що регламентує діяльність Фонду, визначити засадничі принципи добору експертів та функціонування експертних груп. Зокрема, доцільно зазначити, що членами експертних груп можуть бути особи, які мають повну вищу освіту, глибокі фахові знання і досягнення у сфері культури, управління закладами культури або в сфері наукових досліджень культури. Кандидати до експертних груп повинні документально підтвердити особисті досягнення у сфері культури або результати наукових досліджень. Також необхідно, щоб кандидати до експертних груп представили конкурсній комісії резюме щодо актуальних проблем розвитку культури в Україні та

бачення їх вирішення⁷.

За умови реалізації зазначених змін та доповнень діяльність Українського культурного фонду буде більш збалансованою, а відбір конкретних проектів для фінансування здійснюватиметься винятково висококваліфікованим експертним середовищем.

Висновки:

Необхідне оновлення правового забезпечення державної культурної політики сприятиме забезпеченню якісного гуманітарного та культурного поступу українського суспільства, а визнання пріоритетності культури у реалізації державної політики на законодавчому рівні сприятиме процесу консолідації суспільства на шляху забезпечення соціально-економічного поступу, збереження громадянської та національної ідентичності, зміцнення інтелектуального потенціалу суспільства, підвищення рівня доступності широких верств населення до культурних послуг та благ, зміцнення патріотизму, гармонізації міжнаціональних відносин, адаптації українців до європейських культурних та гуманітарних цінностей.

Рекомендації:

Адміністрації Президента України:

– від імені Глави держави як суб'єкта законодавчої ініціативи запропонувати розробку окремого законопроекту, яким передбачити внесення змін та доповнень до Конституції України. Конституція України має містити окрему статтю, присвячену культурі та її значенню в розвитку українського суспільства, в якій визначити засади державної культурної політики.

Кабінету Міністрів України, Міністерству культури України, Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності:

– у підготовці проекту нової редакції Закону України «Про культуру»

---

⁷ Зазначені актуальні зміни та доповнення детально викладені у проекті Закону про внесення змін до Закону України "Про Український культурний фонд" (щодо уточнення деяких положень) 6707 від 13.07.2017 // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=62264

визначити актуальними пріоритетами культурної державної політики наступні: 1) розвиток «людського потенціалу», який, зокрема, полягає у формуванні креативних можливостей українського суспільства; 2) забезпечення економічної самодостатності культурної сфери; 3) розвиток державних та громадських інститутів, які сприяють реалізації інноваційної культурної діяльності; 4) створення законодавчої бази та системи правозастосування у сфері авторського права та прав інтелектуальної власності; 5) зміцнення матеріально-технічної та інформаційної бази закладів культури; 6) розвиток професійної освіти у сфері культури та мистецтва, державна підтримка розвитку наукових досліджень у сфері культури; 7) завдання формування культурної політики на територіях, постраждалих унаслідок військових дій в окремих районах Донецької та Луганської областей та прилеглих до них територій; 8) необхідність створення системи державного протекціонізму у просуванні української культури та мистецтва у світі.

Кабінету Міністрів України, Міністерству культури України:

– розробити підзаконні акти, що визначають механізм реалізації відповідної норми Податкового кодексу України, згідно з якою створення, постачання, просування, реставрація та розповсюдження національного культурного продукту звільняється від сплати ПДВ.

Міністерству культури України із залученням недержавних експертних структур та представників мистецької громадськості:

– пришвидшити підготовку та внесення до Верховної Ради України законопроекту «Про національний культурний продукт», що уможливить застосування зазначеної норми Податкового кодексу України.

Кабінету Міністрів України, Міністерству культури України:

– завершити розробку структури т. зв. «культурного кошика» – набору культурних благ, які гарантуються державою. Набір культурних гарантій має бути затверджений урядом і належним чином профінансований коштом державного бюджету. Враховуючи значущість культури для розвитку

суспільства, необхідно на законодавчому рівні визначити, яка частка ВВП у відсотках має спрямовуватися на потреби культурної галузі.

Комітетові Верховної Ради України з питань культури і духовності:

– під час опрацювання законопроекту № 6738 від 17.07.2017 дати чітке формулювання визначення поняття «креативні індустрії» з метою уникнення непорозумінь у практичному застосуванні цієї новації. А саме, визначити, що «креативні індустрії – це види економічної та гуманітарної діяльності, що мають потенціал до створення доданої вартості та робочих місць через культурне (мистецьке) та/або креативне вираження, а їхні продукти та послуги є наслідком індивідуальної або колективної творчості, навичок і таланту. Професії, що належать до креативних індустрій, визначаються у Класифікаторі професій України».

– забезпечити розгляд на найближчому пленарному засіданні Верховної Ради України проекту закону № 6707 від 13.07.2017 «Про внесення змін до Закону України «Про Український культурний фонд» (щодо уточнення деяких положень)».

О. Л. Валевський
відділ гуманітарної безпеки